

GÖTEBORGS UNIVERSITET
PSYKOLOGISKA INSTITUTIONEN

BIG 5 & Dirty Dozen
En analys av UGL-handledares personlighet

Annika Ambjörnsson

Självständigt arbete 15 poäng
Fördjupningsarbete i psykologi
PC1546 Vårterminen 2015
Handledare:
Max Rapp Ricciardi & Danilo Garcia

BIG 5 & Dirty Dozen

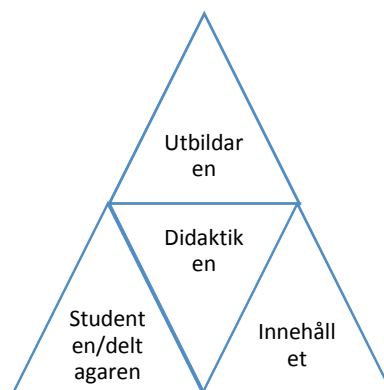
En analys av UGL-handledares personlighet

Annika Ambjörnsson

Sammanfattning.

Handledare vars uppgift är att hjälpa ledare till personlig utveckling i gruppdynamiska sammanhang förväntas vara både prosocial och ha en "agentisk stil" (i.e., extroverta, öppna för nya erfarenheter, hög självkänsla och emotionellt stabila). En "agentisk stil" har tidigare associerats till mörka och manipulativa personlighetsdrag. Syftet var att undersöka om handledares "agentiska stil" är relaterad till mörka drag med exploatering och manipulation av deras omgivning. 153 handledare självrappporterade personlighet och självkänsla via en webbenkät. Korrelationsanalyser gjordes mellan variablerna. I motsats till tidigare studier visade det sig att handledarnas mörka drag var negativt associerade till deras "agentiska drag". Slutsatsen är att arbetsuppgifter som ställer krav på högt prosocialt beteende kan leda till en "agentisk stil" utan manipulativt beteende.

Filosofen Konfucius lär ha sagt: *"Det finns inga dåliga elever, det finns bara dåliga lärare"*. Påståendet kan möjligen kännas provokativt, framförallt för lärare, utbildare, pedagoger, handledare och tränare som tar sin uppgift på stort allvar. Pedagogiken som vetenskap har förändrats utifrån olika ideal och kunskapssyn (Phillips & Soltis, 2009). Hand i hand med utvecklingspsykologin, behaviorismen och den kognitiva psykologin, har pedagogiken flyttat fram sina positioner utifrån en ökad förståelse för hur elever, studenter, kursdeltagare bäst tar till sig ett teoretiskt eller praktiskt stoff och internaliserar detta till lärande (Whoolfolk & Karlberg, 2015). Även lärarens roll i pedagogiken påtalas allt mer och hur den syn på lärande som lärare har, påverkar studenternas förmåga till inläring (Elmgren & Henriksson, 2011; Trigwell; 1999; Kember & Kwan, 2000). Den didaktiska lärtriangeln (Elmgren & Henriksson 2011) är ett sätt att beskriva den komplexitet som omgärdar god pedagogik. I lärtriangelns tre hörn finner man a) studenten, b) läraren och c) ämnet eller innehållet i det som skall läras. Samtliga tre hörn påverkar och skapar möjligheter till lärandet. Själva didaktiken handlar om hur olika ämnen bäst kan läras (Elmgren & Henriksson 2011).

Figur 1: Den didaktiska lärtriangeln fritt efter Elmgren och Henriksson (2011) som illustrerar den komplexitet som omgärdar lärande.

I föreliggande uppsats riktades strålkastarljuset mot läraren eller i detta fall utbildaren/handledaren. Det finns omfattande forskning kring lärande i skol- och högskolemiljö men det kan behövas mer forskning kring vuxenlärande i synnerhet då ämnesinnehållet handlar om personlig utveckling och gruppdynamik. Det är denna typ av didaktik som kännetecknar en av Sveriges mest beprövade men förvånansvärt magert kartlagda vuxenlärandekoncept för personlig utveckling (Fellinger, 2012a; 2012b; 2012c; Försvarshögskolan, 2013) nämligen UGL – som står för Utveckling Grupp Ledare (Försvarshögskolan 2014d-04-28). UGL introducerades inom försvarsmakten år 1979 som en pilotutbildning för officerare och kadetter. Efter att den utvärderats, etablerades den 1981 (Flenhagen personlig kommunikation 2015-05-13). Den fick senare stor spridning även i näringslivet (för en review se Rapp Ricciardi, Åkerman, Eerikäinen, Ambjörnsson, Andersson Arntén, Mihailovic, Archer & Garcia; 2014).

Det pedagogiska innehållet i aktuell utbildning bygger på att genom upplevelsebaserad inläring (Kolb, 1984) få en ökad självinsikt. Teorierna i konceptet bygger på gruppdynamiskt kunnande (Schutz, 1958; Bion, 1961; Wheelan, 1999) i en strävan att genom personliga upplevelser och exponering för olika typer av beslutsfattande samt kognitiva såväl som emotionella och värderingsmässiga konflikter, få ökad förståelse för det egna agerandet, dvs. ökad självkänedom samt insikter i de positiva utvecklande och de destruktiva hämmande krafter som kan sättas igång i grupper (Rapp Ricciardi et. al 2014).

UGL-utbildningar följer vissa strikta ramar: Kursen är på fem dagars externat, deltagarna är okända för varandra vid kursens start, kursen leds av två handledare som är utbildade och certifierade av Försvarshögskolan (Försvarshögskolan, 2014a). Försvarshögskolan är angelägen om att säkerställa kvalitén på konceptet och ett steg i detta är att få en ökad förståelse för handledarnas personlighet för att på så sätt säkerställa att även handledare utvecklas i enlighet med konceptets grundläggande värderingar och i dess anda (Lundin personlig kommunikation 2015-05-14). Då man erfarenhetsmässigt vet att de gruppdynamiska processerna är kraftfulla och det går att predicera att konflikter uppstår såväl inom deltagarna som deltagarna emellan eller mellan deltagare och handledare (Rapp Ricciardi et. al. 2014), är det betydelsefullt att handledarna förmår härbärgera känslor och bidra till en positiv utveckling av relationerna. Med andra ord förväntas handledarna vara både prosociala, dvs. ha egenskaper som innefattar hjälpsamhet, empati och generositet (<http://www.psykologiguident.se/www/pages/?Lookup=prosocial> 2015-06-12) och ha en "agentisk stil" (i.e., extroverta, öppna för nya erfarenheter, hög självkänsla och emotionellt stabila). Endast en studie har hittills fokuserat på UGL-handledares personlighet (Rapp Ricciardi et al., 2014). Denna studie visade mycket riktigt att en "agentisk stil" var den vanligaste profilen även i jämförelse med referensgruppen. Mer specifikt visade Rapp Ricciardi m.fl. (2014) i studien att UGL-handledarna hade extroverta och emotionellt stabila egenskaper (i.e., hög positiv affektivitet och låg negativ affektivitet). Dock undersöktes inga andra "agentiska egenskaper" i den studien. Tidigare studie har dock visat att "agentiska egenskaper" som extraversion, öppenhet och emotionell stabilitet i samband med hög självkänsla är positivt associerade med tre mörka personlighetsdrag; machiavellism, narcissism och psykopati (Jonason, Li & Teicher, 2010). Forskarna hävdade att individer som skattar högt i dessa tre mörka drag har större framgång med att manipulera och exploatera sin omgivning om de samtidigt har denna specifika "agentiska stil". Forskarna utgick från att individerna med dessa egenskaper är framgångsrika i specifika yrken (t.ex. skådespeleri) eller andra sociala sammanhang (t.ex. flyktiga sexuella relationer).

I ett vuxenpedagogiskt sammanhang som handlar om personlig utveckling, som i fallet UGL, är det som tidigare nämnt avgörande att de som ansvarar för utbildningen förhåller sig etiskt, självkontrollerat och har ett gott syfte i att vilja bidra till andras utveckling. Det går dock inte att helt utesluta att själviska och destruktiva personer söker sig till denna typ av lukrativa utbildningssammanhang. Människor som; i första hand söker personlig beundran

(narcissister), utnyttjar andras utsatta belägenhet för egen tillfredsställelse och gottfinnande (psykopater) eller ser möjlighet till ekonomisk vinning (machiavellister). Manipulation och ett utnyttjande av kursdeltagarna för att nå personliga fördelar eller tillfredsställelse vore förödande för deltagarna. Samtidigt har forskning visat att människor som skattar högt på den mörka triaden här kan nyttja och få fördelar av sina destruktiva drag (Jonason, 2010) där personlig karisma och övertygande förmåga är en tillgång som t.ex. yrken som skådespelare (Young & Pinsky, 2006). Sannolikt måste de som har dessa personlighetsdrag maskera dem då de inte är socialt accepterade eller önskvärda (Christie & Geis, 1970; Hunter, Gerbing, & Boster, 1982, Jonason 2010). I föreliggande studie kommer personligheten utifrån BIG 5 och den Mörka Triaden (Dark Triad) att undersökas.

Personligheten utifrån BIG 5

BIG 5 eller femfaktorteorin är en av världens mest beforskade personlighetsteorier (McCrae & John, 1992). Den utgår från att människor har universella personlighetsdrag som kan urskiljas oavsett vilken kultur eller nationalitet de har. Personlighetsteorin, som BIG 5 bygger på, utvecklades successivt av Allport (1937), Eysenck (1985) och Cattell (1996). Enligt John och Srivastava, (1999) finns det ett empiriskt stöd för teorin. Dessa är: extraversion, det vill säga i vilken utsträckning en individ är utåtriktad och i vilken utsträckning vederbörande har att vara aktiv och stimulerad, hur mycket energi positiva känslor och självsäkerhet som personen har. Extraverta personer söker sig gärna till andras sällskap. Vänlighet (Agreeableness) heter den dimension som fångar en individs förmåga tillmedkänsla i såväl tankar, handlingar och ord. Personer som ligger högt på vänlighet är hjälpsamma och samarbetsvilliga. De tenderar att vara förlåtande om så behövs. Öppenhet (Openness) innebär att individen gärna tar till sig nya intellektuella stimuli och idéer och inte tvekar att skaffa sig nya erfarenheter. Dessa individer är ofta kreativa och okonventionella i sitt förhållningssätt och har många intressen. Dimensionen samvetsgrannhet / noggrannhet (Conscientiousness) mäter i vilken utsträckning individen har förmåga att organisera sig och disciplinera sig. Individer som ligger högt på denna dimension är ofta plikttrogna och målfokuserade. De tenderar att planera sina liv snarare än att agera på ett spontant och kanske oöverlagt sätt. Den sista dimensionen kallas för neuroticism (Neuroticism) vilket tyder på en emotionell instabilitet om man skattar högt på dimensionen. Neurotiska personer kan uppleva ångest, oro, ilska, depression. De kan också kännas sig sårbara och exponerade för faror och hot. BIG 5 sägs vara en av världens mest använda och kända personlighetsteorier. Det finns ett omfattande stöd för teorin enligt John och Srivastava (1999). Som tidigare nämnt så kan individer uppfatta att de har olika grad av dessa egenskaper. Personligheten är i regel tämligen stabil men utfallet på ett test kan också förändras under det att man mognar som individ (Pervin, Cervone, & John, 2005).

Den Mörka Triaden

Den mörka sidan av ledarskap har länge varit ett ämne av intresse. Det hela började när CIA lät psykoanalytikern Langer (1972) och hans team studera Hitlers personlighet med hjälp av psykoanalytisk teori för att predicera hans handlingar. Langers framgång i prediktionen av Hitlers självmord och självdestruktiva och allmänt destruktiva ageranden, inspirerade också forskare såsom; Zelenznik (1977), Horney (1950), Kjellqvist (2004); Simon (2010), Kets de Vries (2004) att ge ytterligare dimensioner i förståelsen av ledare och deras personlighet i synnerhet vad gäller destruktiva drag.

Den psykodynamiska teorin och psykoanalytiska metoden ställer dock stora krav på djupanalys av enskilda fall och är inte utvecklad för att kartlägga och forska, utan företrädes-

vis som metod för att diagnosticera personlighetsstörning och intervensera för att hjälpa patienter till ett bättre liv. Av den anledningen har forskare (Hogan, 2006; Hogan, Curphy, & Hogan, 1994; Hogan, & Hogan, 2001; Hogan, & Kaiser, 2005; Hogan, Raskin, & Fazzini, 1990) arbetat fram tester och instrument som belyser de särskilt destruktiva, personlighetsdragen. Ett sådant är Hogan Assessment System (<http://www.hoganassessments.com/> 2015-05-19) ett annat är Dark Triad Dirty Dozen som mäter förekomst av dimensionerna Machiavellism, Narcissism och Psykopati (Jonason, Li, Webster, & Schmitt, 2009; Jonason, Li & Teicher 2010a; Jonason & Webster, 2010b; Jonason & Luévano 2013; Garcia, Lindskär & Archer, 2014). Dessa tre mörka drag har kommit att kallas mörka triaden (Paulhus & Williams, 2002). Instrumentet bidrar till en ökad förståelse för förstå förekomsten och omfattningen av dessa destruktiva drag i större populationer icke-kliniska t.ex. hos människor i organisationer. Av bland annat denna orsak har den mörka triaden blivit ett populärt forskningsämne (Jonason, Li, Webster, & Schmitt, 2009; Paulhus & Williams, 2002).

Den mörka triaden uppfattas som överlappande men med enskilda personlighetsdrag (Paulhus & Williams, 2002). Den narcissistiska personligheten är självupptagen, självcentrerad har låg grad av empati. I grunden har narcissister dålig självkänsla vilket de kompenserar med en grandios hållning och ett projicerande av egna svagheter mot andra (McWilliams, 2011).

Psykopati är i grunden en personlighetsstörning där individen har drag av kontrollerande och manipulerande beteende samt har en utvecklad förmåga att känna empati eller känsla av skam eller skuld (Hare & Neumann, 2009). Det underutvecklade överjaget leder till ständiga normbrott och gränsöverskridanden och ofta rent utav kriminella beteenden på grund av raseriutbrott och bristande impuls kontroll (McWilliams, 2011). Psykopater kan själva råka illa ut då de strävar efter att uppnå kortsiktig behovstillfredsställelse och i allmänhet saknar förmågan att tänka strategiskt (McWilliams, 2011). Högfungerande psykopater (dvs. de som kan kontrollera sina impulser) har rönt stort intresse framförallt för deras agerande i organisationer (Babiak & Hare, 2009). Även om psykopati traditionellt sett betraktats som en personlighetsstörning studeras den som fenomen även i icke-kliniska sammanhang numera (Lilienfield & Andrews, 1996).

Begreppet machiavellism är till skillnad från narcissism och psykopati inte en kliniskt diagnosticerad personlighetsstörning utan har sin historiska grund i Niccolò Machiavellis bok Fursten från 1532 (Machiavelli, 2012) som innehåller råd till europeiska renässansfurstar om hur man bäst uppnår, bibehåller och hanterar makt (Persson, 2014). Att agera på ett machiavelliskt sätt innebär att utan tvekan förhålla sig omoraliskt om det finns en övertygelse om att man på så sätt kommer att uppnå sina mål. Devisen om att ändamålen kommer att helga medlen utgör kärnan i det machiavelliska tänkandet. Det uppfattas således som fullt legitimt att bedra, ljuga, manipulera, att ingå oheliga och opportunistiska allianser för att uppnå sina mål. Moraliska skrupler lyser med sin frånvaro. Machiavellister tenderar dock till skillnad från psykopaterna inte att vara aggressivt utåtagerande eftersom det sannolikt missgynnar dem (Jones & Paulhus, 2009). Om de behöver ta till aggression eller subtila hot, har de dock inga skrupler i att använda dessa strategier om det gynnar deras sak.

Tidigare psykometriska studier (Furnham, Richards & Paulhaus, 2013) har visat att de tre konstrukterna i den mörka triaden, machiavellism, narcissism och psykopati korrelerade med varandra i alla de studier där instrumentet använts. Det tycks som att machiavellism och psykopati är starkast korrelerade, $r = .66$ (Lee & Ashton, 2005). Vad gäller i vilken utsträckning män eller kvinnor uppvisar förekomst på den mörka triaden har forskning visat att män generellt sett skattar högre än kvinnor (Paulhaus & William, 2002; Jonason & Webster, 2010).

Sambandet mellan Big 5 och Den mörka triaden

Den Mörka Triaden kan leda till negativa sociala konsekvenser för de som besitter dessa drag då människor rent generellt har en predisposition att undvika att interagera med själviska, manipulerande och exploaterande individer (Jonason et al., 2010). Frågan är hur de personer som har dessa negativa egenskaper trots allt är ihärdiga i sina försök och även lyckas med sitt uppsåt att exploatera? Detta frågar sig Jonasson et al (2010) I en studie där man belyste sambandet mellan egenskaper i BIG 5 och egenskaperna i Den Mörka Triaden. Jonason och hans kollegor (2010) föreslår att om individer med narcissistiska, psykopatiska eller machiavelliska drag också har vissa andra personlighetsdrag så kommer dessa att underlätta för dem att utnyttja och manipulera sin omgivning. Att försöka utnyttja andra innebär sociala risker eftersom den som nyttjar strategin kan bli upptäckt i sina försök, vilket gör att beteendet straffar sig (Cummins, 1999; Shinada, Yamagishi, & Ohmura, 2004).

Det är således, enligt Jonason, av intresse att se på kombinationen av BIG 5 och den Mörka Triaden för att identifiera hur kombinationen av personlighetsegenskaperna samvarierar och förmodligen bättre predicerar den destruktiva personlighetens framgångar. I sin forskning har de t.ex. visat att personer med en "agentisk stil" som har kombinationen av hög grad av extraversion och hög grad av öppenhet i samband med en låg grad av neuroticism låg grad av vänlighet, och låg grad av samvetsgrannhet, tenderar att skatta högt på den Mörka Triaden (Jonason et. Al, 2010). De har dessutom en hög självkänsla och en individualistisk och konkurrerande inställning gentemot andra och en låg grad av altruism (McClintock & Allison, 2006). Enligt Jonason och hans kollegor (2010) är just hög grad av självkänsla en viktig ingrediens i denna "agentiska stil", eftersom individen som skattar högt i mörka triaden väldigt ofta misslyckas med sina manipulationer. Denna "agentiska stil" antas ligga bakom deras framgång i olika yrken och frekventa men flyktiga sexuella relationer. Tidigare studier (Hunter et al., 1982; Fernandez & Marshall, 2003; Gustafson & Ritzer, 1995; Raskin et al., 1991) har mycket riktigt visat att hög grad av självkänsla kan skapa resiliens, dvs. förmåga till återhämtning.

Problem och syfte

Försvårshögskolans koncept UGL (Utveckling Grupp Ledare) syftar till personlig utveckling och en ökad förståelse för grupper och ledarskapets dynamik över tid. För att öka självmedvetenheten hos handledare och få en större inblick i handledares fortsatta utvecklingsbehov är det angelägen för att bättre förstå hur UGL-handledares personlighet är sammansatt och om det finns indikatorer på att handledarna tycks ha en personlighet som lämpar sig för den utmanande rollen. Denna uppsats är en av flera där Försvårshögskolan och Göteborgs Universitet samarbetar för att bättre förstå handledarskapets utmaningar och över tid säkerställa handledarkvalitet. I föreliggande studie studerades handledarskapet utifrån de personlighetsdrag som identifieras i BIG 5 och den mörka triaden. Studien är en replikering av Jonasons et als studie (2010) och syftar att undersöka om den Mörka Triaden är associerad till en så kallad "agentisk stil" vilken är operationaliserad som en viss kombination av egenskaper i BIG 5 och hög grad av självkänsla. Denna "agentiska stil" gör att individer som är manipulativa, känslolösa och har en extrem känsla av självhävdelse lyckas manipulera och exploatera sin omgivning. I enighet med Jonason et al., (2010) studie var hypoteserna följande:

- De som skattar högt på den mörka triaden kännetecknas av att vara sociala (hög grad av Extraversion) och öppna för nya situationer (hög grad av Openess).
- De som skattar högt på den mörka triaden kommer att skatta lågt i vad gäller altruistiska och prosociala tendenser (låg grad av Agreeableness).
- De som skattar högt på den Mörka Triaden kommer att vara emotionellt stabila (låg i Neuroticism).
- De som skattar högt på den Mörka Triaden kommer att ha låg förmåga att organisera sig och självkontroll (låg grad av Conscientiousness).
- De som skattar högt på den mörka triaden kommer att ha hög självkänsla.

Metod

Deltagare

Försvarshögskolans register av aktiva och certifierade UGL-handledare består av 416 personer och registret med e-postadresser tillhandahölls forskningsledaren Max Rapp Ricciardi. En webenkät distribuerades i mars, 2014. Etthundrafemtiofyra personer fullföljde webenkäten, dvs. bortfallet låg på 63 %. Sjuttiofem respondenter var män och sjuttiosju var kvinnor (för en fullständig beskrivning se attachment).

Instrument

BIG 5 inventorierna användes i studien (Benet-Martínez & John 1998). Detta baseras på 44 påståenden där en femgradig Likert skala används. Ett står för, håller inte alls med och fem står för, håller med i hög utsträckning. Instrumentet fångar de fem olika dimensionerna av personligheten såsom: öppenhet (dvs. jag uppfattar mig själv som en person som är unik, har nya idéer), samvetsgrannhet/noggrannhet (dvs. jag uppfattar mig själv som en person som gör saker på ett effektivt sätt), extraversion (dvs. jag ser mig som en person som är pratsam), vänlighet (dvs. jag uppfattar mig själv som en person som har en förlåtande natur), och neuroticism (dvs. jag uppfattar mig själv som en person som oroar mig mycket). Instrumentet har använts i många olika länder och språk allt tyder på att det fungerar (Benet-Martínez & John 1998). Den svenska versionen har använts i tidigare studier (e.g., Kjell et al., 2013). I den aktuella studien var Cronbach's α .72 för dimensionen öppenhet, .64, för samvetsgrannhet .77 för extraversion, .78 för vänlighet och .75 för neuroticism.

Den Mörka Triaden - Dirty Dozen (Jonason & Luévano, 2013) består av 12 frågor som mättes på en Likert skala: där ett står för inte alls; sju står för i hög utsträckning. Fyra påståenden motsvarar var och en av de tre egenskaperna i den Mörka Triaden som är: Machiavellism (dvs. "Jag har bedragit eller ljugit för att få igenom min vilja"), Narcissism (dvs. "Jag vill att andra beundrar mig"), och Psykopati (dvs. "Jag tenderar att sakna skuld-känslor"). I föreliggande studie översatte svensktalande personer instrumentet från engelska till svenska och en engelsktalande från svenska till engelska. Inga betydande diskrepanser kunde återfinnas vid översättningarna. I den aktuella studien var Cronbach's α : .74 för dimensionen machiavellism, .74 för dimensionen narcissism, och .69 för dimensionen psykopati. Vidare beräknades en komposit av samtliga dimensioner i den mörka triaden genom att summera samtliga 12 frågor och Cronbach's α blev då .78.

Självkänsla mättes med Rosenberg's self-esteem scale (Rosenberg, 1965). Instrumentet består av tio påståenden (t.ex. "Sammantaget är jag nöjd med mig själv") med en fyrgra-

dig Likert skala (där ett står för, håller fullständigt med och fyra, håller absolut inte med). Cronbach's α var 0.70.

Tillvägagångssätt

En webenkät konstruerades med hjälp av webenkätssystemet Qualtrics. De certifierade UGL-handledarnas e-postadresser sammanställdes i ett Excel-dokument och ett missivbrev med en länk till enkäten skickades ut till samtliga handledare samtidigt. Webenkäten var tillgänglig under totalt 4 veckor (se Rapp Ricciardi et al., 2014, för en mer uttömmande bild vad gäller de demografiska detaljerna) respondenterna påmindes om enkäten vid tre tillfällen. Den första påminnelsen skickades efter två veckor som enkäten legat ute, den andra påminnelsen efter tre veckor och den sista efter den fjärde och sista veckan som den fanns tillgänglig. Enkäten tog ca 30–40 minuter att fylla i. Det klargjordes att studien utgjorde en del i ett större samarbete mellan Göteborgs Universitet och Försvarshögskolan. Respondenterna erhöll också informationen om att alla svar skulle komma att behandlas konfidentiellt och att resultatet endast skulle användas för forsknings- och pedagogiska syften.

Databearbetning

Datas normalfördelning konstaterades med hjälp av histogram. Som i Jonasons artikel användes en Pearson korrelation för att testa sambanden mellan variablerna. På grund av tidigare rapporterade könsskillnader, gjordes ytterligare en Pearson korrelation där kön kontrollerades.

Resultat

Enbart psykopati var relaterad till extraversion. I motsats till förväntningarna var denna relation relativt svag och negativ ($r = -.20$). Vänlighet var som förväntat signifikant negativt relaterad till samtliga mörka drag, med undantag av narcissism, och den totala summan av de mörka dragen. I motsats till förväntningarna visade analyserna att psykopati och den totala summan av Mörka Triaden var svagt positivt relaterade till neuroticism ($r = .20$ i båda fallen). Inga andra signifikanta samband hittades i relation till neuroticism. Psykopati och den totala summan av den Mörka Triaden var båda svagt negativt relaterade till Samvetsgrannhet ($r = -.21$ respektive $r = -.18$). Samvetsgrannhet var positivt signifikant korrelerad till självkänsla. Inga andra signifikanta samband hittades i relation till samvetsgrannhet. I motsats till förväntningarna var både machiavellism ($r = -.19$), psykopati ($r = -.25$) och den totala summan av den Mörka Triaden ($r = .20$) signifikant svagt negativt relaterade till självkänsla. Se tabell 1 för samtliga korrelationer mellan variablerna i denna studie. Inga skillnader verkar föreligga i korrelationer när kön kontrollerades.

Tabell 1. Medelvärden, Standardavvikelser (sd), Cronbach's Alphas (α), och korrelationer för samtliga variabler i studien.

	Mean	Sd.	α	Ö	S	E	V	N	Mach	Narc	Psych	DT	SE
Öppenhet (Ö)	35,73	5,11	.72	-									
Samvetsgrannhet (S)	35.17	4.30	.64	-.01	-								
Extraversion (E)	29.89	4.48	.77	.29***	.27***	-							
Vänlighet (V)	36.42	4.65	.78	.11	.35**	.31***	-						
Neuroticism (N)	15.93	4.37	.75	-.21*	-.33**	-.44***	-.46***	-					
Machiavellism (Mach)	2.38	1.06	.74	.13	-.13	.01	-.26***	.13	-				
Narcissism (Narc)	2.93	1.05	.74	.14	-.08	.04	-.14	.13	.41***	-			
Psykopati (Psych)	1.63	0.81	.69	.03	-.21*	-.20*	-.51***	.20*	.33***	.10	-		
Dark Triad Totalt (DT)	2.31	0.71	.78	.15	-.18*	-.05	-.39***	.20*	.83***	.74***	.59***	-	
Självkänsla (SE)	3.43	0.36	.70	.19*	.38***	.44***	.30***	-.55***	-.19*	-.03	-.25***	-.20*	-

Note: * $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$.

Tabell 1. Medelvärden, Standardavvikelser (sd), Cronbach's Alphas (α), och korrelationer för samtliga variabler i studien.

Diskussion

Föreliggande studie syftade till att undersöka Jonason et al (2010) hypotes om att de som skattar högt på den Mörka Triaden kan parera mot att bli bortstötta genom att en specifik "agentisk stil" som är en kombination av hög grad av självkänsla, extraversion och öppenhet i kombination med låg grad av samvetsgrannhet, neuroticism och vänlighet. Jonason föreslog att extraversion bidrar till att initiera sociala kontakter, öppenhet kan stimulera den "mörka personligheten" att ständigt söka nya vägar att profitera och utnyttja och ta risker, Den höga självkänslan bidrar till att personen i fråga har resiliens och kan härda ut, även om vederbörande skulle bli upptäckt i sina försök och därefter bortstött (Jonason et al 2010). Således fanns det en förväntan att återfinna dessa samband även i denna studie eftersom denna kombination kan antas ha ovanstående instrumentella nytta. Enligt Jonason är det detta som gör individerna framgångsrika i olika yrken och i frekventa promiskuösa relationer.

Som förväntat och i linje med tidigare studier visar den föreliggande att individer som skattar högt i den Mörka Triaden inte visar något större intresse i att komma överens med andra personer. Med undantaget av narcissism, var alla de mörka dragen signifikant negativt associerade till vänlighet. Med andra ord, respondenterna som är skattar högt i den Mörka Triaden bryr sig föga om att visa intresse för andras välbefinnande, vilket är i strid med UGL-konceptets design (Försvarshögskolan 2013a; Rapp Ricciardi et al 2014). Inte heller är de hjälpsamma eller samarbetsvilliga (samtliga dessa egenskaper kännetecknar låga skattningar i vänlighet). Låg grad av vänlighet innebär även en tendens att skatta sina intressen högre än andras men också misstänksamhet mot andra. I övrigt visade föreliggande studie att individer som med skattar högt på den Mörka Triaden inte har den "agentiska stil" som antogs av Jonason och hans kollegor (2010). Tvärtom är inte bara låg grad av samvetsgrannhet och låg grad av vänlighet associerad med den Mörka Triaden men även låg grad av extraversion och hög grad av neuroticism. Öppenhet tycks inte vara associerad med den Mörka Triaden bland handledarna. Vidare uppvisar de respondenter som skattat högt på den Mörka Triaden att de är lättkränkta och känsliga gentemot kritik, de visar drag av bitterhet och avundsjuka. De är perfektionistiska, defensiva och lättirriterade (alla dessa är egenskaper karakteriserar en person som har låg självkänsla).

Resultatet är i sig intressant då det avviker från resultat från den ursprungliga studien (Jonason, et al 2010). Det skulle kunna förklaras med att målgruppen för studien är annorlunda. I Jonason et. als studier var det psykologstudenter som analyserades. Kanske har dessa utvecklat mer avancerade kombinationer av manipulativa strategier som en konsekvens av sin utbildning? Psykologutbildningar innehåller laborerande moment där man i terapeutiska sammanhang listar ut vad patienter behöver och hjälper dem vidare. Vissa av dessa interventioner är att betrakta som manipulationer och kan givetvis användas såväl i altruistiska såväl som egoistiska syften. Vidare kan det hända att psykologstudenterna också är mer benägna att ge socialt önskvärda svar (Wilson, Near, & Miller, 1996) vilken kan föranleda ett "kryddande" av de personliga egenskaperna med positiva drag för att få till stånd en mer aptitlig karaktär? De studerade UGL-handledarna med de

mörka dragen har möjligen inte utvecklat den avancerade ”agentiska stilen” föreslagen av Jonason och hans kollegor (2010).

En annan möjlig förklaring är av metodologisk art. I Jonasons studie operationaliserades den Mörka Triaden med tre olika instrument med totalt 91 frågor, emedan det i föreliggande studie användes en kortare variant med endast 12 frågor. Vad som talar emot en sådan förklaring är att studier (Jonasson & Luévano, 2013) visat att det kortare instrumentet är minst lika effektivt som det mer omfattande i att fånga upp destruktiva tendenser i den mörka triaden.

Således förefaller det mer plausibelt att de UGL-handledare som skattat högt på den Mörka Triaden har en mindre sofistikerat sätt att agera gentemot sin omvärld. Den goda nyheten är att det blir lättare för omvärlden att på snabbt identifiera de som har ett exploaterande beteende och intention på sin agenda. Det blir lättare för omgivningen att skydda sig. Detta givet att det inte föreligger en alltför asymmetrisk maktrelation mellan de UGL-handledare som besitter de mörka egenskaperna och dem som de relaterar med. Exempel på sådana asymmetriska relationer skulle kunna vara kursdeltagarna som är sårbara och exponerade för handledarnas uppenbara psykologiska överläge. En annan asymmetrisk tänkbar relation skulle vara mellan kollegor. UGL-kurser ges alltid av två handledare, oftast en senior och en junior handledare. Om det är det seniora handledare den som besitter de mörka egenskaperna kan det leda till att den juniora handledaren får begränsat med utrymme till inflytande.

I praktiken är det i någon mån förvånande att individer med mörka drag och som dessutom inte utvecklat en ”agentisk stil” kan hålla sig kvar som handledare utan att alltför högljudda protester ljuder. Att de finns, bekräftas av att de återfunnits i studien, om än i låg grad. En tolkning är att de sitter i en privilegierad position där det är svårt att konfrontera dem. En annan tolkning är att de sociala relationerna aldrig riktigt hinner fördjupas och därmed kanske egenskaperna aldrig till fullo ”blommar ut”. En UGL-kurs är på fem dagar och det är vanligt att handledarparen varierar och byts ut relativt ofta. Om handledarna skulle förmås till att ha kontinuerliga och långsiktiga relationer inom konceptet, skulle troligtvis egenskaperna bli lättare att identifiera, vilket också skulle leda till konsekvenser för handledarna. Antingen skulle de tvingas till att ta itu med sina mörka drag, eller så skulle de utveckla en mer manipulativ och ”agentisk stil” på samma sätt som psykologstudenterna i Jonasons studie (2010) har gjort. Ytterligare en konsekvens skulle eventuellt bli att kollegor vände ryggen till dessa, som visats i tidigare studier där individer med egenskaper i den mörka triaden fjärras från de sociala sammanhangen enär de övriga inte önskar bli exploaterade. En implikation på detta vore att Försvarshögskolan vidareutvecklade arenor för kontinuerliga relationer. Därigenom minimeras risken att handledare med destruktiva beteenden, som kännetecknas av bitterhet, avund, rivalitet, konkurrens tillåts fortsätta med denna typ av beteenden. Detta är beteenden som direkt strider mot alla de värden som UGL pläderar. Slutligen, att föreliggande studie misslyckades att replikera och konstatera Jonassons (2010) hypotes kan bero på att arbetsuppgifter som ställer krav på högt prosocialt beteende kan medföra en ”agentisk stil” utan manipulativt beteende.

Referenser

- Allport, G.W. (1937). *Personality: a psychological interpretation*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Babiak, P., Hare, R.D. (2009) *Snakes in suits: When Psychopaths Go to Work*. Business & Economics. London: Harper Collins.
- Benet-Martínez, V., & John, O.P. (1998). Los Cinco Grandes Across Cultures and Ethnic Groups: Multitrait multimethod analysis of the Big Five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 729-750. DOI: 10.1037/0022-3514.75.3.729.
- Bion, W. R. (1961). *Experiences in Groups*. London: Tavistock.
- Cattell, R. E. M. (1996). The original big five: A historical perspective. *European Review of Applied Psychology / Revue Européenne de Psychologie Appliquée*, Vol 46 (1), 5-14.
- Christie, R., & Geis, F. L. (1970). *Studies in Machiavellianism*. New York: Academic Press.
- Costa, P. T. J., & McCrae, R. R. (1980). Influence of extroversion and neuroticism on subjective well-being: happy and unhappy people. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38, 668-678.
- Cummins, D. (1999). Cheater detection is modified by social rank: the impact of dominance on the evolution of cognitive functions. *Evolution and Human Behavior*, 20, 229-248.
- Elmgren, M. & Henriksson, A-S. (2011) *Universitetspedagogik*. Nordstedts. Finland.
- Eysenck, H.J. & Eysenck, M.W. (1985). *Personality and individual differences*. New York: Plenum Press.
- Fellinger, Å-M. (2012a-03-11). *Bristande kompetens hos många UGL-handledare*. [Webbsida]. Hämtad från: <http://www.renewmag.se/2012/03/du-behover-inte-ens-ha-tittat-i-en-enda-psykologibok-for-att-bli-ugl-handledare-2/>
- Fellinger, Å-M. (2012b-03-30). *Ledarskapsutbildningen UGL saknar stöd inom forskning*. [Webbsida]. Hämtad från: <http://renewmag.se/2012/03/sveriges-popularaste-ledarskapsutbildning-saknar-vetenskaplig-grund/>
- Fellinger, Å-M. (2012c-04-02). *Han förde in UGL till Sverige, men rekommenderar inte kursen till chefer*. [Webbsida]. Hämtad från: <http://renewmag.se/2012/04/han-forde-in-ugl-till-sverige-men-ar-numera-tveksam-till-om-kursen-har-nagon-effekt-2/>
- Fernandez, Y. M., & Marshall, W. L. (2003). Victim empathy, social self-esteem, and psychopathy in rapists. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 15, 11-26.
- Furnham, A., Richards, S.C., & Paulhus, D.L. (2013). The dark triad of personality: a 10 year review. *Social and personality psychology compass*. 7 (3).
- Försvårshögskolan (2013-05-25). *Kvalitetssäkring*. [Webbsida]. Hämtad från: <http://www.fhs.se/sv/utbildning/uppdagsutbildningar/ledarskap/ugl/om-ugl/kvalitetssakring/#content>

- Försvarshögskolan. (2014a-01-13). *UGL – Utveckling av grupp och ledare*. [Webbsida]. Hämtad från: <http://www.fhs.se/sv/utbildning/uppdragsutbildningar/ledarskap/ugl/ugl/>
- Försvarshögskolan. (2014b-01-13). *Om UGL Kursens form och upplägg*. [Webbsida]. Hämtad från: <http://www.fhs.se/sv/utbildning/uppdragsutbildningar/ledarskap/ugl/om-ugl/#content>
- Försvarshögskolan. (2014c-02-20). *UGL – Utveckling av grupp och ledare*. [Webbsida]. Hämtad från: <http://www.fhs.se/sv/utbildning/uppdragsutbildningar/ledarskap/ugl/kurser-ugl/ugl-grundkurs/#content>
- Försvarshögskolan. (2014d-04-28). *UGL-handledare*. [Webbsida]. Hämtad från: <http://www.fhs.se/sv/utbildning/uppdragsutbildningar/ledarskap/ugl/ugl-handledare/#content>
- Garcia., D. Lindsjär, E. & Archer T. (2014). To Schedule or Not to Schedule – Agentic and Cooperative Teams at call Centers. *Frontiers in Psychology* Vol 5, Article 999 | p-p 1 – 4
- Gustafson, S. B., & Ritzer, D. R. (1995). The dark side of normal: a psychopathy-linked pattern called aberrant self-promotion. *European Journal of Personality*, 9, 147-183.
- Hare, R. D., & Neumann, C. S. (2009). Psychopathy: Assessment and forensic implications. *The Canadian Psychiatric Association Journal / La Revue De l'Association Des Psychiatres Du Canada*, 54(12), 791-802.
- Hogan, R. (2006). *Personality and the fate of organizations*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Hogan, R., Curphy, G. J., & Hogan, J. (1994). What we know about leadership: Effectiveness and personality. *American Psychologist*, 49, 493–504.
- Hogan, R., & Hogan, J. (2001). Assessing leadership: A view from the dark side. *International Journal of Selection and Assessment*, 9, 40–51.
- Hogan, R., & Kaiser, R. (2005). What we know about leadership. *Review of General Psychology*, 9, 169–180.
- Hogan, R., Raskin, R., & Fazzini, D. (1990). The dark side of charisma. In K. Clark, & M. Clark (Eds.), *Measures of leadership* (pp.343–354). West Orange, NJ: Leadership Library of America.
- Hogan Assessment System [Webbsida]. Hämtad från: (<http://www.hoganassessments.com/> 2015-05-19.
- Horney, K. (1950). *Neurosis and human growth*. New York: Norton.
- Hunter, J. E., Gerbing, D. W., & Boster, F. J. (1982). Machiavellianism beliefs and personality: Construct invalidity of the Machiavellianism dimension. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43, 1293-1305.
- Jonason, P. K., Li, N. P., Webster, G. W., Schmitt, D. P. (2009). *The Dark Triad: Facilitating short-term mating in men*. Paper presented at the Human Behavior and Evolution Society meeting in Kyoto Japan.
- Jonason, P. K., Li, N. P., Webster, G. W., Schmitt, D. P. (2009). The Dark Triad: Facilitating short-term mating in men. *European Journal of Personality*, 23, 5-18.
- Jonason, P. K., Li, N. P., & Teicher, E. A. (2010). Who is James Bond? The Dark Triad as an Agentic Social Style. *Individual Differences Research*, 2, 111-120.

- Jonason, P. K., & Luévano, V. X. (2013). Walking the thin line between efficiency and accuracy: Validity and structural properties of the Dirty Dozen. *Personality and Individual Differences*, 55, 76–81.
- John O.P & Srivastava Sanjay (1999) The Big Five Trait Taxonomy: History, Measurement, and Theoretical Perspectives. pp. 139-155 I Pervin L.A. John O.P. *Handbook of Personality – Theory and Research*. 2nd Ed. The Guilford Press. New York.
- Jonason, P.K., & Webster, G.D. (2010). The dirty dozen: A concise measure of the dark triad. *Psychological Assessment*. 22 (2).
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2010). "Differentiating the Dark Triad within the interpersonal circumplex". I Horowitz, L. M., Strack, S. N. *Handbook of interpersonal theory and research*. New York: Guilford. ss. 249–67
- Kets de Vries. M . Organizations on the Couch: A Clinical Perspective on Organizational Dynamics. *European Management Journal* Vol. 22, No. 2, pp. 183–200.
- Kjellqvist. E-B. (2004). *Ledaren på den inre scenen: psykoanalytiska perspektiv på grupper och ledarskap*. Carlsson Förlag. Stockholm.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: experiences to source of learning and development*. Engelwood Cliffs, N.J: Prentice-Hall
- Kember. D & Kwan. K-P. (2000). Lecturers' approaches to teaching and their relationship to *conceptions* of good teaching. *Instructional Science*: 28: 469-490.
- Kjell, O. N. E., Nima, A. A., Sikström, S., Archer, T., & Garcia, D. (2013). Iranian and Swedish Adolescents: Differences in Personality Traits and Well-Being. *PeerJ* 1:e197. DOI: 10.7717/peerj.197.
- Langer, W.C. (1972). *The Mind of Adolf Hitler: The Secret Wartime Report*: Basic Books. New York.
- Lee, K., & Ashton, M. C. (2005). Psychopathy, machiavellianism, and narcissism in the five factor model and the HEXACO model of personality structure. *Personality and Individual Differences*, 38(7), 1571-1582
doi:http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2004.09.016
- Lilienfield, S. O., & Andrews, B. P. (1996). Development and Preliminary Validation of a Self-Report Measure of Psychopathic Personality Traits in Noncriminal Populations. *Journal of personality assessment*, 66(3), 488-523.
- Paulhus, D.L., & Williams, K.M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36, ss. 556–563.
- Machiavelli., N (2012). *Fursten*. Bokförlaget Atlantis. Stockholm.
- McClintock, C. G., & Allison, S. T., (2006). Social value orientation and helping behavior. *Journal of Applied Social Psychology*, 19, 353-362.
- McCrae. Robert R. & John Oliver P, (1992). An Introduction to the Five-Factor Model and it's Applications. *Journal of Personality*. Vol. 60, Issue 2, pp. 175-215.
- McWilliams., N (2011). *Psychoanalytic Diagnosis Understanding Personality Structure in the Clinical Process* 2ND Ed. The Guilford Press. New York.
- Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36, 556-563.
- Pervin. L.A., Cervone. D & Oliver. J.P. *Personality: Theory and Research*, 9th Ed.

- Persson, S.A (2014). *The Prince 2.0: Revelations from Machiavelli: A Timeless Book about Political Power in the Modern World*. Percussiona förlag Stockholm.
- Philips, D.C. & Jonas F. Soltis (2009) *Perspectives on Learning, Fifth Edition*. Teachers College Press.
- Rapp Ricciardi, M., Åkerman, J., Eerikäinen, P., Ambjörnsson, A., Andersson Arntén, A-C., Mihailovic, M., Archer, T., & Garcia, D. (2014). Understanding Group and Leader (UGL) trainers' personality characteristics and affective profiles. *Frontier in Psychology*, *5*:1191. DOI: 10.3389/fpsyg.2014.01191
- Raskin, R. N., Novacek, J., & Hogan, R. T. (1991). Narcissism, self-esteem, and defensive self-enhancement. *Journal of Personality*, *59*, 19–38
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the Adolescent Self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Simon. G.K. (2010). *Character Disturbance: The Phenomenon of Our Age*. Parkhurst Brothers. Chicago, USA.
- Schutz, W. C. (1958). *FIRO: A tree dimensional theory of interpersonal behavior*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Shinada , M., Yamagishi, T., & Ohmura, Y. (2004). False friends are worse than bitter Enemies “Altruistic” punishment of in-group members. *Evolution and Human Behavior*, *25*, 379-393.
- Trigwell, K., Prosser, M. & Waterhouse, F (1999). Relations between teachers' approaches to teaching and student's approaches to learning. *Higher Education*, *37* s 57-84.
- Wheelan, S. (1999). Introduction to this special issue on group development. *Small Group Research*, *30*, 3-7. doi: 10.1177/104649649903000101
- Whoolfolk Anita & Karlberg, Martin (2015). *Pedagogisk psykologi*. London: Pearson Education Academic Press.
- Wilson, D. S., Near, D., & Miller, R. R. (1996). Machiavellianism: a synthesis of the evolutionary and psychological literatures. *Psychological Bulletin*, *119*, 285-289.
- Young, S. M., & Pinsky, D. (2006). Narcissism and celebrity. *Journal of Personality Research*, *40*, 463-471.
- Zaleznik, A. 1977. Managers and Leaders: Are They Different? *Harvard Business Review*, *55* (May-June): 47-60

Attachement 1. UGL-handledarnas fördelning till olika kategorier.

Kön		Antal	Procent
Giltiga	Man	75	49,0
	Kvinna	77	50,3
	Totalt	152	99,3
Saknas		1	0,7
Totalt (giltiga och saknade)		153	100,0
Ålder		Antal	Procent
Giltiga	26-30	3	2,0
	31-35	3	2,0
	36-40	4	2,6
	41-45	16	10,5
	46-50	28	18,3
	51-55	28	18,3
	56-60	33	21,6
	61-64	14	9,2
	>65	24	15,7
	Totalt	153	100
Saknas		0	0,0
Totalt		153	100,0
Högst avslutade utbildning		Antal	Procent
Giltiga	Gymnasium 2 år	6	3,9
	Gymnasium 3-4 år	16	10,5
	Folkhögskola	5	3,3
	Universitetsexamen/ Högskoleexamen	118	77,1
	Doktorsexamen	3	2,0
	Yrkeskola	4	2,6
Totalt	152	99,3	
Saknas		1	0,7
Totalt (giltiga och saknade)		153	100,0
Antal år som UGL-handledare (certifieringsår)		Antal	Procent
Giltiga	0-5	18	11,8
	6-10	35	22,9
	11-15	40	26,1
	16-20	26	17,0
	21-25	19	12,4
	26-30	10	6,5
	>30	4	2,6
	Totalt	152	99,3
Saknas		1	0,7
Totalt (giltiga och saknade)		153	100,0

Antal UGL som jag genomsnittligt leder per år		Antal	Procent
Giltiga	0-5	124	81,0
	6-10	26	17,0
	11-15	2	1,3
	Totalt	152	99,3
Saknas		1	0,7
Totalt (giltiga och saknade)		153	100,0
Antal UGL som jag varit ledare för totalt		Antal	Procent
Giltiga	0-10	32	20,9
	11-20	24	15,7
	21-30	24	15,7
	31-40	12	7,8
	41-50	11	7,2
	51-60	10	6,5
	61-70	4	2,6
	71-80	2	1,3
	81-90	4	2,6
	91-100	5	3,3
	101-200	16	10,5
	201-300	4	2,6
	>300	2	1,3
	Totalt	150	98,0
Saknas		3	2,0
Totalt (giltiga och saknade)		153	100,0
Håller du i andra ledar- och grupputvecklingsprogram?		Antal	Procent
Giltiga	Ja	110	71,9
	Nej	41	26,8
	Totalt	151	98,7
Saknas		2	1,3
Totalt (giltiga och saknade)		153	100,0
Har du andra typer av certifieringar? (T.ex. UL, ICF-coach, THE m.m.)		Antal	Procent
Giltiga	Ja	120	78,4
	Nej	32	20,9
	Totalt	152	99,3
Saknas		1	,7
Totalt (giltiga och saknade)		153	100,0

